

Konverzační soutěž v anglickém jazyce

Jana Lechmanová

Autoři:

- Mgr. J. Lechmanová
- Mgr. L. Bartovská
- Bc. E. Fišerová
- Ing. J. Vejvarová
- Mgr. I. Tomášková
- Mgr. J. Rusnoková
- Ing. P. Vlček
- M. Veverková
- Z. Čejková

Ve čtvrtek 5. 12. 2024 se u nás na Střední průmyslové škole strojnické a Střední odborné škole profesora Švejcara v Plzni jako každoročně uskutečnilo školní kolo Olympiády v anglické konverzaci. Vítězkou se stala Markéta Brušáková.

Svou účast potvrdilo 50 zájemců, ze kterých se v 1. poslechovém kole vybralo 14 nejlepších. Poslech byl opravdu náročný a postoupili jen ti nejzdatnější.

Ve 2. kole měli postoupivší studenti za úkol po dobu 1,5 minuty vést monolog na vylosovanou otázku. Mohli jsme si tedy vyslechnout názory např. na to, co všechno se můžeme naučit od zvířat nebo v jakých aspektech jsou ženy silnější než muži a naopak.

Do posledního 3. kola se probíjovalo 6 neúspěšnějších kandidátů. Ti pak v náhodných dvojicích diskutovali nad konverzačními diagramy. Toto kolo bylo velmi nerozhodné a na porotě ležel nelehký úkol vybrat vítěze. Tím se nakonec stala zmíněná Markéta Brušáková, Anna Jedličková obsadila krásné 2. místo a Leontýna Roubíková se umístila na 3. místě.

Závěrem je nutné podotknout, že všichni soutěžící prokázali velmi vysokou úroveň jazyka od gramatiky a slovní zásoby až po výslovnost a byla radost je poslouchat. Věříme, že i pro ně to bylo příjemně strávené odpoledne, kde se mohli ukázat v tom nejlepší světle a utkat se v pomyslném boji se sobě rovnými.

A co bude dál? Markéta Brušáková bude v únoru vyslána do okresního kola a my budeme hrdi na to, že bude reprezentovat naši školu. Přejeme hodně zdaru!

Uvnitř tohoto vydání:

Konverzační soutěž v anglickém jazyce	1
Finanční sbírka...	2
Odborná angličtina v praxi (návštěva JETE)	2
Vánoční t'ukání	3
Exkurze do domova pro seniory...	3
Vánoční prodejní výstava...	4
Exkurze 4SCB Tyflo-Centrum, o.p.s.	5
Odborná angličtina mezi stroji	5
Projekt Šablony - Itálie Toskánsko, část 2.	6
Pamírská dálnice, aneb „4stán“ - 4	9

Finanční sbírka – Nadace pro transplantace kostní dřeně

M. Veverková, 2SCB

Ve dnech 2. – 5. 12. pořádaly žákyně třídy 2SCB v prostorách školy již tradiční finanční sbírku na podporu Nadace pro transplantace kostní dřeně (NTKD). Celkový výtěžek z akce činil neuvěřitelných 17 800 Kč. Děkujeme srdečně všem, kteří činnost NTKD tímto způsobem podpořili.

V pátek 6. 12. byla sbírková akce završena bese-

dami pro 4. ročníky SOŠ a SPŠ. Na besedách vystoupily s tématem darování kostní dřeně a krve lékařky z FN Plzeň – paní doktorka Pourová a paní doktorka Navrátilová. Na besedách také vystoupil dárcer krve a kostní dřeně Petr Pinker. Podělil se o svůj emotivní příběh s dárcovstvím, který zaujal mnoho studentů. Někteří studenti se po proběhnutých besedách přihlásili rovnou i do registru dárců kostní dřeně.

Odborná angličtina v praxi (návštěva JET)

Petr Vlček, Iveta Tomášková

Dne 13. prosince 2024 se třída 2MEA a vybraní žáci ze tříd 3MEA a 4MEA v doprovodu Ing. Petra Vlčka a Mgr. Ivety Tomáškové zúčastnili odborné exkurze do Jaderné elektrárny Temelín (JET). Tato akce byla organizována v rámci projektu Šablony III a Tandemové výuky, a proto z velké části probíhala v anglickém jazyce.

V celém areálu JET se dodržují přísná bezpečnostní opatření, proto již samotný vstup do areálu byl provázen kontrolami podobnými těm na letištích, včetně dechové zkoušky náhodně vybraných členů jednotlivých skupin. Fotografování je v celém objektu přísně zakázáno.

Exkurze začala v informačním centru na zámku Vysoký Hrádek, kde studenti pomocí 3D virtuální prohlídky viděli veřejnosti nepřístupná místa elektrárny. Zavítali například do prostor samotného reaktoru, skladovacích prostor pro palivo, chladič věže a na závěr mohli obdivovat nádherný pohled na elektrárnu a její okolí prostřednictvím záběrů z dronu.

V jednotlivých skupinách následovala prohlídka samotného areálu, která zahrnovala turbínu jednoho bloku, chladič věže terciárního okruhu a havarijní naftové agregáty. Velmi zajímavá byla i návštěva budovy na úpravu vody a prohlídka Centra havarijního řízení umístěného

v protiatomovém krytu, který slouží jako havarijní velín v případě jakéhokoliv nebezpečí. Naopak v simulačním velínu studenti nahlédli do tréninkového prostředí, kde právě probíhaly státní zkoušky nových zaměstnanců.

Exkurze byla studenty kladně hodnocena a podpořila jejich motivaci nejen k dalšímu studiu techniky, ale také k rozvoji odborné angličtiny. Právě angličtina byla klíčovou součástí návštěvy a naši studenti si ji mohli prakticky vyzkoušet. Jaderná elektrárna byla prezentována jako obrovský mechatronický systém, což perfektně zapadá do zaměření naší školy.

Věříme, že tato exkurze bude inspirací pro naše žáky na jejich cestě za budoucími úspěchy.

Za skupinu studentů napsal vyjádření Šimon Vondráček, 3MEA:

Osobně mě zaujal celý komplex Temelínu. Uvědomil jsem si tím, jak moc doopravdy jsou jaderné elektrárny obrovské a s čím vším je třeba počítat pro plně funkční elektrárnu.

Už jen sama bezpečnost musí být pro jaderné elektrárny velký oříšek. Museli jsme projít detektorem kovu, namátkovým testem alkoholu a následně změřením ozáření.

Nejdříve jsme si prohlédli gigantické chladič věže, následně jsme se podívali k turbíně, jejíž hluk už snad nikdy nezapomeneme. Do toho všeho jsme ještě měli příležitost si prostřednictvím VR prohlédnout vnitřek kontejnmentu a samotný reaktor.

Vánoční tukání

Jiřina Vejvarová

V pondělí 16. prosince studenti a studentky oboru Veřejná správa a oboru Ekonomika a podnikání ve strojírenství (třídy 1VS a 1EP) soutěžili v psaní na počítači. Úkolem bylo opsat co nejrychleji 5minutový text a dodržet stanovenou maximální hranici chybovosti. Všichni opisovali zadání v programu ATF, ve

kterém pracují od začátku školního roku. K tomu, aby práce byla úspěšná a aby nebyli diskvalifikováni, bylo třeba psát s přesností 0,5 % chyb (stejně jako při soutěžích pořádaných Státním těsnopisným ústavem). To se podařilo jen zhruba jedné pětině soutěžících.

Výsledková listina zahrnuje 8 nejlepších soutěžících seřazených podle počtu napsaných čistých úhozů za

Lenka Řezáčová	1VS	203 čistých úhozů za minutu
Nikola Pachová	1VS	163 čistých úhozů za minutu
Anežka Vrbová	1VS	160 čistých úhozů za minutu
Matyáš Herzog	1EP	131 čistých úhozů za minutu
Linda Lindenbergová	1EP	127 čistých úhozů za minutu
Veronika Hejduková	1EP	120 čistých úhozů za minutu
Maxmilián Malý	1EP	111 čistých úhozů za minutu
Nikol Kavalířová	1VS	100 čistých úhozů za minutu

Exkurze do domova pro seniory SeneCura

Zuzana Čejková, 2PLH

Studenti třídy 2PLH navštívili dne 13. 12. 2024 domov pro seniory SeneCura. Během setkání si povídali

s obyvateli domova a zapojili je do připravených aktivit. Návštěva byla přínosným zážitkem a obohatila studenty užitečnými zkušenostmi.

Studenti si připravili mnoho aktivit s motivem

Vánoce nejen pro pobavení a zpestření dopoledne seniorů, ale i k procvičení slovní zásoby, prohloubení znalostí a rozvoji kreativity a kognitivních dovedností.

Aktivizující studenti se rozdělili do dvou skupin, které byly rozmístěny po patrech budovy. První skupina měla na starosti hru Země, město, jež sloužila k tréninku paměti, pozornosti a slovní zásoby na daná počáteční písmena. Další na programu bylo Bingo s tématem známých vánočních koled, kterými si procvičili bystrost a znalost písní podle hudby z reproduktoru. Obyvatelé do-

mová se při hledání názvů písní rozpomněli a vesele si zanotovali některé české koledy.

Druhá skupina pomáhala seniorům při kreativním tvoření. Úkolem bylo, podle vlastního výběru, nakreslit či vyrobit vánoční přání se zimním motivem. Aktivita rozvíjela jemnou motoriku, kreativitu a fantazii.

Na závěr studenti společně s pedagogy zhodnotili realizaci exkurze a poděkovali seniorům a zaměstnancům za spolupráci.

Vánoční prodejní výstava spojila školu a stacionář Človíček

Jana Rusnoková

Dne 12. prosince 2024 se naše škola stala místem, kde se setkali studenti a klienti denního stacionáře Človíček. Jako v předchozích letech se ve třídách školy konala prodejní výstava výrobků klientů stacionáře.

Program, který si pro nás připravili studenti 2SCA, byl bohatý na zajímavé a interaktivní činnosti. Do programu se zapojili i klienti stacionáře, společně tvořili

vánoční přáníčka, zdobili perníčky a vytvářeli další malé dárky. Tato kreativní spolupráce ukázala nejen jejich talent, ale i ochotu pomáhat a sdílet radost z tvoření.

V rámci programu nechyběly ani tradiční hry, jako pexeso, které si všichni užili. K tomu se přidala i malá diskotéka, která nabídla prostor pro tanec a pohodu, kde si studenti a klienti mohli užít hudbu v příjemné a přátelské atmosféře.

Během celé akce byla možnost zakoupit si ručně

vyráběné předměty, které vytvořili klienti stacionáře Človíček. Mezi nabízenými výrobky byly nejen dekorace a drobné dárky, ale také originální kousky, které nesly v sobě nejen umělecký, ale i lidský vklad. Tyto předměty se staly krásným dárkem pro naše blízké a současně důkazem talentu, kreativity a péle, kterou autoři do svých výrobků vložili.

Den byl zakončen ojedinelým koncertem skupiny TULI TULI, která svou energickou hudbou roztleskala celé publikum.

Po skončení výstavy studenti předali utrženou částku v hodnotě 11 625 Kč zaměstnancům stacionáře, kteří plánují nakoupit cajón a dalších hudební nástroje, na které budou klienti stacionáře v rámci hudebních představení hrát.

Tato událost nejenže přinesla radost, ale také posílila pouta mezi naší školou a komunitou stacionáře Človíček. Společně jsme vytvořili den plný inspirace, radosti a vzájemného porozumění.

Exkurze 4SCB TyfloCentrum, o.p.s.

Lucie Bartoňská

V rámci předmětu pedagogika jsme se třídou 4SCB navštívili TyfloCentrum, o.p.s. v Plzni, kde si studenti mohli v praxi vyzkoušet různé volnočasové aktivity a získat nové zkušenosti v této oblasti.

Seznámili se s kompenzačními pomůckami pro osoby se zrakovým postižením. Paní ředitelka spolu s jejími kolegy nás provedla centrem a odpovídala nám i na konkrétní dotazy z reálného života. Do budoucna je i možnost zrealizovat činnosti, které se týkají dobrovolnictví.

Odborná angličtina mezi stroji

Eliška Fišerová

Dne 13. prosince 2024 se v rámci výuky anglického jazyka uskutečnila exkurze třídy 3MS do Techmania Science Center.

Žákům se tak naskytlá příležitost propojit nejen teorii s praxí a učení se zábavou, ale také si naši budoucí mechanici na příkladu důvěrně známého učiva z fyziky a technologie vypilovali odbornou angličtinu. Závěrem proběhla společná reflexe vyplněných pracovních listů.

Projekt Šablony - Itálie Toskánsko, část 2.

Petr Vlček

Neděle 27. 10. 2024. Ráno jedeme autobusem do Florencie (Firenze). Kvůli zácpám zastavujeme u konečné tramvaje T1 Villa Costanza. Jedeme tramvají k nádraží. Cestování MHD ve Florencii je celkem ořesné. Lidé se chovají neurvale a agresivně, někteří stojí ve dveřích i na zastávkách a neuhnou a vystupující tak mají problémy. Někdy dojde i trapasu, kdy na zastávce jeden neukázněný cestující cosi vylévá na chodník. Zvláště zde si musíme dávat pozor na věci, abychom nebyli okradeni. Tramvaj projíždí jakýmsi parkem, kde je spousta přistěhovalců a vše možné prodávají na rozložených dekách.

Proplétáme se centrem. Úzké uličky jsou plné lidí. O hlavní turistické sezóně to tu musí být děsivé. Davy a davy. Jdeme směrem k náměstí della Signoria. Před palácem Vecchio, který slouží jako radnice, stojí kopie Michelangelovy sochy Davida, dále je to socha Herkula a Cacca a vedle je Herkulova fontána.

Dnes máme v plánu navštívit galerii Uffizi, která je odtud nedaleko. Galleria degli Uffizi je světově známá galerie výtvarného umění a je prototypem renesanční galerie. Je umístěna ve stejnojmenném paláci. Je to dlouhá dvoutraktová budova, rozdělená úzkým dvorem, která spojuje hlavní náměstí (Piazza della Signoria) a Starou radnici (Palazzo Vecchio) s nábřežím řeky Arno. Je to nejnavštěvovanější galerie ve Florencii.

Galleria degli Uffizi zachycuje v průřezu výtvarnou tvorbu od antického Říma až po romantismus 19. století. Kromě malířství a sochařství jsou zastoupena také umělecká řemesla, z nichž nejvýznamnějším patří kolekce renesančních a raně barokních tapisérií.

Malba: chronologie malby je přehledně uspořádána v očíslovaných sálech a postupuje shora dolů. Sály gotické malby začínají anonymními díly z doby kolem roku 1250. Ze slavných mistrů jsou svými díly zastoupeni: Cimabue, Duccio, Giotto, Fra Angelico,

Simone Martini, Lorenzo Monaco, Fra Filippo Lippi, Piero della Francesca a Paolo Uccello. Renesanci zabývají Masaccio, následují Andrea Mantegna, Sandro Botticelli, Leonardo da Vinci, Lucas Cranach starší, Albrecht Dürer, Hugo van der Goes, Giovanni Bellini, Parmigianino, Michelangelo Buonarroti, Raffael Santi, Tizian, Paolo Veronese, Peter Paul Rubens, Caravaggio, Anton van Dyck, Rembrandt aj. Hlavní pozornost návštěvníků poutají Boticelliho sály se Zrozením Venuše, sál s díly Leonarda da Vinci, nebo Tizianova Venuše Urbinská.

Kromě přibližně chronologicky řazené obrazárny a národních škol jsou specializované sály: v kolekci autoportrétů malířů jsou zastoupeni mistři od 15. do první poloviny 20. století, například Andrea del Sarto, Bronzino, Gianlorenzo Bernini, Rembrandt, Jan Kupačský, Eugène Delacroix nebo Jean Dominique Ingres. V osmibokém sále soukromé medicéjské galerie je středem zájmu Medicéjská Venuše. Následuje mj. kabinet miniatur, kabinet kresby a grafiky, nebo genealogie vévodů lotrinských. Ve třetím patře jsou kopie sochy s jejich kopiemi a replikami a renesančními portréty.

Po prohlídce se ještě procházím po mostě Zlatníků a fotografuji nábřeží řeky z mostu Santa Trinita. Ponte Vecchio stojí na místě, kde stáli dva jeho předchůdci, z nichž nejstarší byl součástí římského castra (vojenského tábora). Další most byl postaven roku 1117 a vydržel až do roku 1333, kdy byl stržen povodní.

Dnešní most je dílem architekta Nerio di Fioravante, který roku 1345 překlenul Arno elegantní stavbou se třemi oblouky. Krámkové postavené na mostě po obou jeho stranách dodávají mostu jeho osobitý, pitoreskní ráz. Zlatnické obchůdky pocházejí ze 16. století a jsou vlastně spojením dílny a obchodu, původně však sloužily řezníkům (beccai). Nad prostředním obloukem je malé prostranství s výhledem na řeku a ostatní mosty. Nalézá se zde kašna s pitnou vodou a busta Celliniho od sochaře Romanelliho z roku 1900.

Nad stavbami krámků se klene tzv. Vasariho chodba (Corridoio Vasariano), postavená architektem na žádost Cosima I.

Medicejského, který chtěl mít zastřešený a bezpečný průchod z Palazzo Vecchio do Palazzo Pitti na druhém břehu Arna. Most byl poškozen v roce 1944 ustupujícími Němci a v roce 1966 povodní.

Po první návštěvě Florencie se vracím do hotelu, někteří mají volno a mají na programu návštěvu malé rodinné vinné a olivové farmy Fatoria del Teso. Pěstuje a zpracovává se tu hlavně víno a olivy (nakládané plody i 2 druhy oleje – panenský, lisovaný za studena, a druhotný, který se vyrábí z tzv. pokrutin po prvním lisu již za tepla a přidáním lisovací chemie). Dalším produktem je pěstování a výroba koření – oregano, bobkový list, bazalka a další. Zajímavostí je že vše se sklízí ručně, ani na setřásání oliv se zde nepoužívají vibrační stroje. Farma zaměstnává celou vesnici a rodina funguje nepřetržitě téměř 250 let a farma i přežila i válečné doby. Místní lidé si farmářů velmi váží. Po kratičké exkurzi (vinice, pole, stromy a lisovna oleje) následuje ochutnávka: několik druhů červených a bílých vín, vínovce a citronela (zkvašená citronová šťáva). Zajídáme to italským salámem, sýry a speciální sušenkou, která se máčí v silném přeslazeném víně, aby změkla. Do hotelu se vracíme na večeři.

Pondělí 28.10. 2024. Dnes máme na plánu 2 města, San Gimignano a Sienu. Začínáme v prvně jmenovaném. *San Gimignano je proslulé svou téměř jednotnou zástavbou středověké architektury a svými 15 věžemi. Tato stará část města na náborní plošině je od roku 1990 zapsána na Seznamu světového dědictví UNESCO.*

Dějiny městečka začínají asi ve 4. století př. n. l. založením etruské osady, pojmenované Velathri podle etruské bohyně lesů. Z této doby se v muzeu dochovaly archeologické nálezy, keramika a fragmenty kamenných sarkofágů v městském muzeu.

V období antického Říma bylo založeno sídlo jménem Silvia (z latinského silva strom, ker), jež v období stěhování národů obsadili Langobardové. Pozůstatky jejich osady byly nalezeny uvnitř bradu Castel Vecchio. Nynější jméno město získalo až v 10. století.

Podle jedné verze legendy je pojmenoval na své misijní cestě Sigericus, arcibiskup z Canterbury mezi lety 990–994. Podle druhé verze jde o patrocínium svatého Gimignana, biskupa modenského, který za ostrogótských válek v 5. století zachránil město před vojsky barbarských Hunů pod vedením krále Attily.

Roku 998 byla osada opevněna hradební zdí a svou hradní rezidenci si zde vybudovali biskupové z Volterry. Zásadní hospodářský, obchodní a politický rozvoj města nastal kolem poloviny 12. století, díky situaci na důležité křižovatce cest z Pisy, Sieny a Janova. Tržní a zemědělská osada bohatla jednak díky výhodné poloze na Via Francigena, obchodní spojnici mezi Itálií a Francií, ale také díky pěstování šafránu, vinné révy odrůdy Vernaccia a dalších plodin. Zabraniční obchod s nimi spojoval San Gimignano až se Sýrií a Egyptem.

Roku 1199 město vyhlásilo svou nezávislost na volterrském biskupovi. V čele jeho správy stály politické strany guelfů a ghibellinů, v době krvavých bojů od 13. do 14. století reprezentované zejména rodinami papežských přívrženců Ardinghelli a císařskými straníky rodiny Salvucci. Roku 1261 v bitvě o Montaperti zvítězili ghibellini za pomoci Florencie a Sieny. Další boje ukončil roku 1348 mor, který zdecimoval počet obyvatelstva San Gimignana natolik, že se město spontánně přidalo do svazku měst podřízených Florencii. Konec samostatnosti přinesl ovšem San Gimignano obchodní restriktce, které také zruinovaly export. Florentinové svou nadvládu upevnili také stavbou pevnosti Rocca.

Šlechtické rodiny vystavěly kromě kostelů honosné paláce a hranolové obranné věže. Ve 14. století zde stálo 72 věží a za každou zbouranou byl vlastník povinen postavit věž novou. Rod Salvucciů prezentoval svou moc dokonce dvěma věžemi (připomínajícími Newyorská dvojčata). Dodnes se dochovalo 14 věží. V

době gotiky a počátků renesance do konce 15. století vznikla většina uměleckých památek ve městě.

Zdejší hospodářství stagnovalo, městečko zůstalo střediskem zemědělství a nezachytilo nástup průmyslu. Díky tomu si zachovalo urbanistické jádro v nezměněné gotické podobě, bez pozdějších přístaveb. Ve 20. století se stalo vyhledávaným turistickým cílem, jedním z nejvýznamnějších v Toskánsku. Dodnes profituje

San Gimignano — Dantova pamětní místnost

Detail fresky — nechybí český lev

jak z cestovního ruchu, tak z prodeje místního vína, destilátů a tvrdých sýrů. Vyhlášenou specialitou je šunka z divokých prasat.

Malebné město tvořilo kulisy mnoha filmům. Například režisér Franco Zeffirelli si je roku 1972 zvolil pro životopisný film o svatém Františkovi Bratr slunce, sestra Luna a v roce 1999 Čaj s Mussolinim. Dále to byly televizní hry, například Assassin's Creed II, ale také bylo využito ve Hvězdných válkách.

Naše návštěva začala na kraji města na parkovišti před hradbami. Prošli jsme jižní branou (Porta San Giovanni). Město má 4 brány dle světových stran a jednu baštu. Dodnes se hradby zachovaly. Úzkou rušnou ulicí jsme došli na náměstí de la Cisterna, kde bývala cisterna na vodu již od římských dob. Dnes je na ní poklop, který je plný „mezinárodních“ peněz od turistů. Město je plné rodových věží, přístupná jen jedna na paláci Palazzo Comunale, který

Siena — na kopci Camporegio (věž baziliky San Domenico)

dnes slouží jako radnice a tato věž je nejvyšší, tu jsme také navštívili. Při koupi vstupenek nastaly zmatky. Otevřené infocentrum hlídal jakýsi muž a že prý ještě nedorazila zaměstnankyně. Když asi po 20 minutách přišla, odkázala nás teprve do 1. patra paláce, kde již byl prodej vstupenek dávno zahájen. Z věže nádherný pohled nejen na město, ale také na okolní zemědělskou krajinu. Venkov je osídlen spíše rodinnými statky, které dodnes fungují a stojí jako samoty uprostřed polí. Krajina je romanticky zvlněná. Součástí vstupu je i malé radniční muzeum jménem Civico. Najdeme zde: *Dantovu pamětní místnost, která připomíná umělcův krátký pobyt roku 1300 jako „vyslance Florencie“.* Fresky v místnosti: *Maesta – trůnící Panna Marie s Jezulátkem mezi dvěma skupinami světců a osobností, kterou namaloval v 1. polovině 14. století Lippo Memmi (1291–1356) jako variantu větší fresky, kterou maloval roku 1333 společně se Simone Martinim na radnici v Sieně.* Součástí fresky jsou i znaky a erby, nechybí tu ani český lev. Z bohatých sbírek vynikají románský dřevěný kříž, gotický oltářní kříž, liturgické a předměty sien-ských zlatníků, dvě náhrobní desky s figurami měšťanů.

Pak následovala individuální prohlídka. Prošel jsem si křivolaké a úzké uličky a došel na zříceninu Rocca di Montestaffoli. Uprostřed zpívá náboženské písně silným hlasem jakýsi mnich. Po návratu z města jsme si

v místním nákupním středisku Coop nakoupili a odjeli do Sieny.

Siena je známá jako historické kulturní město s výborně zachovalým středověkým architektonickým dědictvím a Sienskou univerzitou, jednou z nejstarších univerzít světa. Proto je Siena od roku 1995 zapsána na seznamu památek světového dědictví UNESCO. Jedním z charakteristických rysů architektury v Sieně jsou stavby z cihel. Důvodem jsou hlinité půdy v okolí města, vhodné právě pro výrobu cihel.

Centrum města je obklopeno několika branami, spojenými systémem hradeb. Za svou zachovalost vděčí také tomu, že během druhé světové války nebylo na rozdíl od většiny ostatních italských měst bombardováno.

Siena je také známá jako žďoroční konáním tzv. Palia, tj. koňského dostihu, který se koná na hlavním náměstí Piazza del Campo. Soupeří spolu

jezdci z jednotlivých čtvrtí města. Čtvrť, která vyhraje, má poté právo uspořádat bujarý večírek ve čtvrti, která dostih prohrála, a to bez jakýchkoliv postihů.

Oblast byla původně osídlena Etrusky, v období 900 až 400 před Kristem. Pravděpodobně z tohoto období pochází původní název Saenae. Římané, za vlády Augusta, založili v místě dnešní Sieny vojenskou kolonii a pojmenovali ji Saena Julia. Ve 4. st. se město stalo sídlem biskupa, v pozdější době mělo vlastní hrabata. V 10. st. byla Siena v centru důležitých obchodních cest do Říma a stalo se z ní významné středověké město. V první polovině 12. st. město prosperovalo, vlastnilo stříbrné doly a stalo se centrem obchodu a bankovníctví. Bylo středověkou republikou. Tehdy vznikla zdejší univerzita, slavný Palazzo Pubblico, dóm S. Maria Assunta a svého vrcholu dosáhlo i sienké malířské umění. V polovině 14. st. zasáhla město morová epidemie. V roce 1555 skončilo 400 let dlouhé období Sienské republiky. V roce 1559 se město dostalo pod vliv Medicejů a stalo se součástí velkovodství toskánského.

Parkujeme u fotbalového stadionu, a zbytků městských hradeb jdeme k Basilice San Domenico. Je to monumentální a stavba z let 1226–1265 na kopci Camporegio. Ve 14. století dostal chrám gotickou podobu. Chrám má alternativní název Basilica Cateriniana, neboť ve městě tato svěřice žila. Je pohřbena ve dvou kostelech v Sieně. Část relikvií je zde a zbytek je v kostele Svaté

Kateřiny. Od baziliky je krásný výhled na celé město včetně monumentální hlavní Metropolitní katedrály.

Uličkami se prolétáme na hlavní náměstí del Campo. Má tvar laguny. Lidé na náměstí posedávají přímo na dlažbě a jen tak debatují. Na

horním konci je fontána de Gaia z roku 1342. Protože máme časovou vstupenku do hlavní katedrály na 15 hodinu, následuje individuální prohlídka centra. Navštívují románský římskokatolický kostel San Cristoforo na náměstí Piazza Tolomei. Odtud se

křivolakými uličky prolétám ke kostelu svaté Kateřiny a navštívují její hrobku. Pak se vracím na náměstí na sraz.

*Pro školní zpravodaj © 2024
(pokračování příště)*

Pamírská dálnice, aneb „4stán“ Díl 4.: Tádžikistán, Dušanbe

Petr Vlček

Tádžikistán, plným názvem Republika Tádžikistán, je hornatý vnitrozemský stát ve střední Asii s rozlohou 143 100 km², kde žije přibližně 9,5 mil. obyvatel. Hlavním a největším městem je Dušanbe. Většina populace Tádžikistánu patří k tádžické etnické skupině, která mluví tádžičtinou (variantou perštiny). V oblasti Horský Badachšán, navzdory řídkému počtu obyvatel, existuje velká jazyková rozmanitost, kde se hovoří rušansky, šughni, iškašimi, wakhi i tádžicky. Úředním jazykem je v celém státě i ruština. Měnou je tádžický somon, aktuální kurz 1 TJS = 0,26540 Kč. Průměrný plat činí 13 300 TJS.

Sousedí jsou Afghánistán na jihu, Uzbekistán na západě, Kyrgyzstán na severu a Čína na východě. Tradiční vlast Tádžiků je současný Tádžikistán, ale i části Afghánistánu a Uzbekistánu. Území, které nyní tvoří Tádžikistán, bylo dříve domovem několika starověkých kultur, včetně starověkého města Sarazm. V neolitu, v době bronzové a později bylo území domovem království ovládaných lidmi různých vyznání a kultur, včetně Oxuské kultury, Andronovské kultury, buddhismu, nestoriánského křesťanství, védského náboženství, zoroastrianismu, manichaeismu a islámu. V této oblasti vládly četné říše a dynastie, včetně Achaemenovské, Sásánovské, Heftalitské, Samanidské a Mongolské říše. V době, kdy byl ovládan Timúrovskou dynastií a Bucharským chanátem,

vzkvétala na území Timuridská renesance.

Oblast byla později podmaněna

když byla součástí sovětského Uzbekistánu jako Tádžická autonomní sovětská republika, než se v roce 1929 stala plnohodnotnou sovětskou republikou. Dne 9. září 1991 se Tádžikistán deklaroval jako samostatný suverénní stát, krátce nato se Sovětský svaz rozpadl. Téměř okamžitě po získání nezávislosti vypukla občanská válka, která trvala od roku 1992 do roku 1997. Od konce války umožnila nově nastolená politická stabilita a zahraniční pomoc růst ekonomiky země. Od roku 1994 je vláda země kritizována řadou nevládních organizací za autoritářské vedení, korupci a rozsáhlé porušování lidských práv, včetně mučení, svěvolného uvěznění, rostoucí nedostatek náboženské svobody a dalších občanských svobod a zhoršující se politické represe.

Tádžikistán je prezident-ská republika složená ze čtyř provincií. Zatímco stát je ústavně sekulární, islám praktikuje 98 % populace. Hory pokrývají více než 90 % země, na východě se tyčí pohoří Pamír. Patří mezi státy přechodové ekonomiky, který je vysoce závislý na převodech peněz (remitenci), výrobě hliníku a pěstování bavlny.

Po celní kontrole proběhla obvyklá procedura. Výměna sice proběhla u vxláka, ale v kanceláři přednosta nádraží. Následovala koupě SIM karty. Tady fungovala datová karta snad nejhůře, dokonce ani operátor neumožňoval zřídit fiktivní wifi pro „spřátelené mobily“ v blízkosti (tzv. hotspot). Cestou ve vlaku jsme už vytipovali hostel. Povedlo se najít základnu, odkud vyráží výpravy na Pamír. Na dvoře komplexu se opravují přejezdová hor-

Dušanbe — největší vlajka světa

Dušanbe z věže Majdoni Isklol

Ruskou říši a jejím následníkem Sovětským svazem. V rámci Sovětského svazu byly moderní hranice země zakresleny do map, až

ská kola, motocykly, ale i expediční automobily. Je tu mnoho turistů. U recepcce visí nabídky přejezdů Pamíru – expediční cestovní kanceláře. Jejich nabídky programů se nám zdají předražené.

Hlavním cílem v Dušanbe je získat GAO-permit do Horního Badachštánu v místní policejní kanceláři. Pokud se zadaří, pojedeme do Pamíru ihned zítra, abychom se opět „nevařili“ v horkém městě. Informace se různí. Někdy je vystavení povolení rychlé, někdy trvá i den. Poplatky za vyřízení jsou také dle nálady momentálně sloužícího úředníka. Staly i případy, kdy žadatel přišel hluboko tři hodiny před zavřením kanceláře, ale nikdo se s ním ne bavil. Leckdy bylo třeba několik pokusných návštěv kanceláře, aby žadatel permit dostal.

Kancelář je umístěná v nenápadném nízkém domě místní policie. Ihned se nás ujal vstřícný úředník a po vyplnění žádosti jsme zaplatili 3 dolary za kopie pasů s registračním papírem a 3x15\$ za GBAO permit. Počkali jsme 10 minut a měli jsme v pasu druhou vložku. Cesta na Pamír se nám otevřela. Zbytek dne vyplníme prohlídkou města.

Dušanbe (tádžicky Душанбе; což v perštině znamená pondělí) je hlavní a největší město Tádžikistánu. Bydlí v něm asi 863 400 obyvatel. Do roku 1929 bylo město v ruštině známé jako Djušanbe (rusky Душанбе) a v letech 1929-1961 se jmenovalo Stalinabad (tádžicky Сталинобод, tj. Stalinovo město). Dušanbe leží v Gissarském údolí na úpatí Pamíru. Je obraněná Hissarským hřbetem na severu a východě a hřbety Babatag, Aktau, Rangontau a Karatau na jihu. Leží v nadmořské výšce 750–900 mnm.

Ve starověku bylo místo osídleno různými kmeny a národy, včetně lidí moustérienských a různých neolitických kultur, Achaimenovské říše, Řecko-baktrijského království, Kašánské říše a Hefaliti. Ve středověku se objevily sídla bobáči poblíž, jako byl pan Hulbuk a jeho slavný palác. Od 17. století do počátku 20. století rostlo Dušanbe v tržní vesnici, kterou občas ovládali Bějové z Hisoru, Balchu a nakonec Bucharský emirát.

Po ruské invazi v roce 1922 se

město v roce stalo blavním městem Tádžické autonomní sovětské socialistické republiky, což zabránilo jeho rozvoj a rychlý populační růst, který pokračoval až do tádžické občanské války na začátku 90. let 20. století. Po válce se město stalo hlavním městem nezávislého Tádžikistánu a pokračovalo ve svém růstu a rozvoji v moderní město.

Moderní kultura Dušanbe má své počátky ve 20. letech 20. století s nástupem sovětské hudby, opery, divadla, sochařství, filmu a sportu. Hudba - před sovětskou se invazí provozoval styl šašmakám. Ten ale zmizel kvůli ruskému vlivu a místním operním domům a orchestrům. Tádžické osobnosti, jako byl Sadriiddin Ayni, významně přispěly k rozvoji literatury v Dušanbe, která během a po sovětském období prošla mnoha změnami. Počátek divadla a filmu tu byl ve 30. letech 20. století. Ovlivnily ho silné sovětské trendy. Architektura Dušanbe, kdysi neoklasicistní, přešla do minimalismu a nakonec do moderního stylu.

Hodně ze vzdělávacího systému města pochází z dob Sovětů a má dědictví státní kontroly. Největší univerzita v Dušanbe, Tádžická národní univerzita, je financována vládou. Byla založena v roce 1948.

Metro se v Dušanbe buduje, ale není v provozu. Funguje tu síť trolejbusů rozvíjená od roku 1955 a maršrůtky. Dušanbe je moderní město. S výjimkou své centrální části jsou budovy ve městě převážně nízké, v oblasti totiž hrozí zemetřesení. Hlavní třída nese název Prospekt Rudaki a spojuje nádraží v jižní a severní části města. Ve městě převažují široké rovné ulice, které lemují aleje stromů. Mezi nejzajímavější místa patří hlavní mešita, vedle níž stojí synagoga postavená v 19. století, pravoslavný kostel a opera, k dalším pamětihodnostem patří ostatní mešity, ruiny citadehy, dvě islámské školy nazývané medresy, karavanseraj. Tradičními doplňky města jsou „čajchany“ – obdoba čajoven.

Našli jsme lanovku, která vede do Victory parku nad městem. Jedeme náhodnou maršrůtkou na ulici Družba narodov. Lanovka však má sundaná lana, a dolní stanice je pustá. A tak se vracíme se do centra města k Paláci prezidenta (Palác národů). Jsou tu i další vládní budovy, parlament a Národní knihovna. A také se tu rozprostírá bývalý Leninův park, dnes Rudaki park. Nese jméno podle

umělce, který tu má obrovský pomník. Vystřídá ten Leninův.

Abú Abdulláh Džafar ibn Muhammad Rudaki byl jedním z prvních známých perských básníků, kteří skládali básně v nové perštině. Je považován za otce perské poezie, který stál u počátků literatury v tomto jazyce. Podle legendy uložil asi 180 tisíc baitů (dvojverší v poezii perských národů s prvním myšlenkovým vyjádřením), z nichž se dochovalo asi 1 tisíc, dále 2 qasidy s názvem Matka vína a Na stáří. Qasida je pevná básnická forma složená pouze z baytů. Dále se zachovalo asi 40 rubaitů (krátké básně o dvou baitech). V Íránu je Rudaki uznáván jako "zakladatel nové perské poezie" a v Tádžikistánu jako "otec tádžické literatury".

Za parkem je umělé jezírko a na druhém břehu je více než stometrový stožár s obrovskou tádžickou vlajkou, která váží 800 kg. Prý je největší na světě. Postupně procházíme k Národnímu muzeu Tádžikistánu, které navštěvujeme, také proto, abychom se ochladili v klimatizovaných prostorách.

Muzeum bylo založeno 12. 8. 1934 a při založení mělo 530 exponátů, dnes sbírky muzea přesahují padesát tisíc položek. Dne 27. 11. 1999 získalo status národního muzea. Do roku 2011 dostalo jméno po slavném perském malíři Kamal ud-din Behzadovi, který žil na dvorech sultána Husajna Bayqara a Ismaila I. Oba vládli ve 13. století.

Do této nové moderní budovy se muzeum přestěhovalo v roce 2013. V muzeu je 22 výstavních hal o celkové rozloze přibližně 15 000 metrů čtverečních. Cílem muzea je poskytnout více informací o historii a kultuře mladého středoasijského státu, který získal nezávislost na Sovětském svazu až v roce 1991. Muzeum je tematicky rozděleno do tří oblastí: jedním tématem je přírodní historie, další oblastí zájmu muzea je archeologie a třetí tematickou oblastí je současné umění. Exponáty v archeologické sekci pocházejí z různých období, od doby před islámskou expanzí do střední Asie, kdy převládajícím náboženstvím ve střední Asii byl zoroastriánismus. Nejznámější částí výstavy jsou nádobné nástěnné malby ze starého Panjakentu, Pompeji Tádžikistánu, dřevěné islámské modlitebny výklenky (mihrab) od 10. století a replika buddhistického kláštera Adžhina-

Teppa, který se nachází v jižním Tádžikistánu. Další částí exponátů je sbírku darů od hlav států tádžickému prezidentovi Emomalijovi Rahmonovi. Národní muzeum bylo kritizováno za to, že nevystavuje obrazy známých umělců v držení muzea. Jsou to především díla ruských umělců, včetně Ivana Konstantinoviče Aivazovského a Victora Michajiloviče Wasnezova, ale také díla slavných západních umělců, jako je Raphael nebo Giovanni Bellini. Po obnovené diskusi o těchto exponátech v roce 2011 muzeum slíbilo vystavovat obrazy po přestěhování do nové budovy, ale to se nestalo.

Tádžikistán má svého diktátora, který vždy nějakým způsobem zvolen prezidentem. Nyní se jmenuje Emomali-ji Rahmón. Narodil se v roce 1952 do rodiny zemědělců ve městě Dangbara. Jmenoval se Emomali Šarifovič Rahmónov. Vyučil se elektrikářem. Povinnou sovětskou 4letou vojenskou službu si odsloužil v Tichooceánském loďstvu. Poté pracoval jako elektrikář v továrně, v roce 1976 se stal tajemníkem místního JZD a začal při práci studovat ekonomickou fakultu Tádžické národní univerzity. Po univerzitě 1982 vstoupil do Komunistické strany Sovětského svazu. Jako aparátčík následně stoupal v politických i pracovních pozicích, roku 1990 byl zvolen poslancem Nejvyššího soudu Tádžické SSR. Po rozpadu SSSR se ujal samostatného Tádžikistánu. V čele země stanul 20. 1. 1992. V současnosti je předsedou Lidové demokratické strany Tádžikistánu, která má největší procento křesel v tamním parlamentu. Je hlavou tádžického autoritářského režimu s prvky kultu osobnosti, od roku 2017 musí být ve státních médiích titulován jako zakladatel míru a národní jednoty, vůdce národa, prezident republiky Tádžikistán, jeho Excellence Emomali-ji Rahmón. V jeho zemi neexistuje nezávislá opozice ani svobodná média, velmi rozšířená je korupce a zvybnutí přibuzných mocných lidí, země je nejchudší ve Střední Asii. Členové jeho rodiny jsou v různých vysokých státních funkcích, jeho syn Rustam je předsedou dolní komory parlamentu a starostou Dušanbe. Také vzdálenější členové rodiny a krajané z rodného okresu zastávají mnohé klíčové funkce, klanové struktury hrají v zemi důležitou roli.

Změna jména souvisí s politickou a národnostní změnou. V březnu 2007 si změnil jméno Rahmón, vypuštěním ruské koncovky „-ov“, což také následně požadoval

i po ostatních Tádžících jako výraz návratu k původním kulturním kořenům. Rahmón si také v souladu se spojováním křestních jmen s příjmením (klasické) perštině přidal na konec svého křestního jména Emomali. Od dubna 2016 pak zakázal občanům dávat dětem ruská jména.

Za muzeem podcházíme široký bulvár s hustým provozem. Procházíme stavenišťem, protože je tu podobná situace jako v Taškentu. Chudinské slumy a staré budovy se bourají dost násilně a v místě vznikají nová moderní ukázková centra a paláce. Míříme do bizarního místa, které bylo postaveno právě na po předchozím zbourání slamu, k areálu Nezávislosti a Svobody.

Do areálu se vstupuje obrovskými monstrbranami. Celé prostranství je vybetonované širokými bulváry, ale i užšími cestičkami a mezi nimi jsou poměrně nevkusně umístěny keře, záhony a mladé stromy. Uprostřed prostranství vévodí areálu vysoká věž Nezávislosti, kde je jakási galerie, ale také krásná vyhlídka na město na úpatí hor. Hory mají výšku 2000–3000 metrů a obklopují v polokruhu celé město. Je to rozhraní mezi Ťan Šanem a Pamírem. Na území města se stéká několik řek a odvodňuje je řeka Sunchndario, která se vlévá do veletoku AmuDarja. V galerii jsme doslova sledování až pronásledování nepříjemnými zaměstnanci, jako kdybychom exponáty snad chtěli ukrást.

Hory, co jsme shlédli, jsme včera a v noci obloukem přejížděli mezinárodním vlakem z Taškentu. Vzdušnou čarou je Dušanbe od Taškentu vzdáleno 300 km, vede sem přes hory silnice, ale díky územním sporům mezi Kyrgyzstánem a Uzbekistánem tu nefunguje přímá silniční veřejná doprava. Téměř jediné spojení mezi městy je vlak, kterým jsme přijeli a který jezdí jen jednou týdně.

Tím prohlídka města končí. Jsme uhrátí a utahaní, vracíme se na hotel. Já si ale myslím, že je třeba zjistit situaci okolo zítřejšího začátku cesty do Pamíru. Víme, že tu nefunguje veřejná doprava, že existují jen soukromí dopravci, co vozí zásoby a přibuzné do vzdálených oblastí. A když mají volná místa, vezmou turisty. Tím

se jim v podstatě pokryjí náklady na trasu. Jezdí zcela nepravidelně. Cílem je hlavní město Horního Badachšanu Chorug. Odjíždí se mezi 6. až 8. hodinou z takzvaného terminálu jménem Badachstan autostancia. Jezdí odtud expediční auta s náhonem na 4 kola. Oficiálně pro 5 lidí, ale kufru mají namontované sedačky, kde se pomalu nedá sedět, neboť cestující sedí skrčeně s nohama nahore, kolena téměř u ramenou. Takže auto je pro 8 lidí i s řidičem (2 lidé vpředu, 3 uprostřed a tři na nepohodlných zadních sedacích). Zavazadla a zásoby se naloží na střechu.

Do Chorugu je náročná cesta. Polovina cesty je prašná. Vzdálenost je 598 km (z toho po prašné cestě asi polovina). Chci zjistit dopředu, jak odjezdové místo vypadá a obhlédnout ho. Kluci to však mají takzvaně na háku. „Ráno tam půjdeme a uvidíme“, argumentují.

Vracíme se do hotelu, v recepci se ptáme, jak se dostat do Pamíru. Recepční nám nabízí rezervaci auta pro 3 osoby. Souhlasíme, ale když to bylo telefonicky dojednáno, vyskytl se problém. Museli bychom odsouhlasit 3 místa vzadu se skrčenými nohama. Sám recepční nám to nedoporučil a řekl, že ráno si jistě domluvíme lepší místa, alespoň 2 z nich na prostředním sedadle, abychom se mohli střídat, celá cesta na zadní lavici je nepříjemná.

Nakonec jsme přece jen s Pétou zašli na večeri a pak obhlížíme „dopravní terminál“. Jedná se o uzavřený areál, kam budeme vpuštění ráno po 6 hodině. Parkují tam auta i nákladáky a kamiony a čas od času někdo jede do Chorugu. Je třeba tam být ráno a ptát se řidičů. Zajímavostí je, že jsou okolní velké domy cestou na terminál jsou barevně osvětlené.

Čtvrtek 8.8. Po divoké „průjmové noci“ vstáváme brzy ráno. K „terminálu“ to máme 30 minut cesty. V 6 hodin tam chceme být. Přes brány jsme vpuštění bez problémů. Jedno auto se právě nakládá, už je plně obsazené a vyjede brzy. Věci se nakládají na střešní nosiče. Stojí tu mnoho aut, ale žádný řidič. Kousek vedle jsou připravené kamiony, které jistě také vyrazí. Čekáme. Ptám se lidí, kteří

SPŠ strojnická a SOŠ prof. Švejcara, Plzeň
Klatovská 109
301 00 Plzeň

Telefon: 371 510 811 - vrátnice
Fax: 371 510 825 - sekretariát
E-mailové adresy: viz web - Kontakty

www.spstrplz.cz

vypadají, že jsou kompetentní. Snažím se v tomto ohledu být velmi aktivní. Zatím dostávám negativní odpovědi, nebo „počkejte, šoféři přijdou“. Kluci jsou pasivní, sedí a čekají, snad si jich někdo všimne. Jdu se projít mezi kamiony. Nic, mrtvo, když jsem se vrátil, tak kluci říkají, máme místa. Oni si totiž dotazovaní lidé předali informace, že tu čekají 3 zájemci, kteří jim zaplatí cestu, takže moje aktivita se vyplatila, kluci byli osloveni.

Za chvíli však kluci protestují. Jedno místo je vzadu. Skoro to chtějí odmítnout. Neváhám a říkám, že se obětují a sednu si dozadu. Hlavně, ať jedeme co nejdříve. Přijímáme. Bylo to klíčové rozhodnutí vzhledem k náročnosti cesty a vzdálenosti do Chorugu. Dojezd bude noci. Časově nám to vychází velmi dobře. V 6:00 příchod, v 7:00 máme místa, v 7:30 odjezd jako druhé auto v pořadí.

Nejprve jedeme městem. Dále směr Vachad. Zde opouštíme hlavní silnici a odbočujeme na úzkou zatím asfaltovou klasickou silnici. Projíždíme městečko Sebiston a okolo stejnojmenné přehrady přejíždíme horské hřebeny, ten nejvyšší podjíždíme tunelem a klesáme k řece. Krajina je nádherná, horská ale u suchá a pustá, občas se tu pasou stáda a jsou vidět i jurty.

Projíždíme dlouhý tunel pak je vlevo od nás přehrada Vachš u města Norak (Nurek) s druhou nejvyšší hrází na světě, výška hráze je 304 metrů. Tou nejvyšší hráz je v Číně, měří 334 m (*pozn. JG — nurecká hráz z r. 1980 je sypaná s cementovým jádrem, zatímco T'in-pching I z roku 2014 má hráz klenbovou; Nurek si tak stále drží primát svého druhu*).

Klesáme do údolí řeky Surchop. Jedeme asi tři hodiny z Dušanbe a mě chytají křeče ze sezení se skrčenýma nohama. Musíme se vystřídat, nakonec jsem z nás nejstarší. Vzadu to pak odtrpěl Radim. Sedím uprostřed vedle Péti.

U řeky je náhorní plošina, jsou tu pastevci se svými stády (hlavně jaci, kozi a ovce). Jsou tu malé vesnice. V nich jsou mostrózní autobusové zastávky. Občas potkáme přeplněnou maršrůtku nebo autobus, ale veřejná doprava tu asi nepokryje poptávku. O tom svědčí mnoho stopařů hlavně u konců vesnic. Jedeme podél železniční trati, ale rezavé koleje zrovna nesvědčí o silném či hustém provozu. Přes Chulbuk přijíždíme do poměrně velkého města Kulob. Za 3,5 hodiny jsme ujeli zatím po asfaltu 184 km. Tankujeme a zastavujeme na oběd. Tady, kde končí veřejná doprava (autobusy, maršrůtky a možná i vlak), je jakýsi konec dostupnější civilizace.

Pro školní zpravodaj © 2024

*Příroda naslouchá!
(foto JG)*